

Туреччиною, а чи Угорщиною. Тому дослідження, популяризація, збереження цих спільних сторінок може стати успішним прикладом як формувати історичний світогляд громадян щодо своїх держав-сусідів. Адже, коли мова йде про Литву, то в українській історичній літературі не прийнято використовувати такі терміни як «захоплення», «завоювання» (не враховуючи радянської історіографії), зазвичай дослідники називають цей період як «проникнення», «включення», «приєднання» з огляду на те, що дії литовців на теренах України ніколи не мали характеру експансії, схожої, наприклад, на завоювання монголів. Політика Литви була м'якшою в порівнянні з Польщею, а з іншого - вона допомагала Руським князівствам у боротьбі проти Золотої Орди. Литовська доба (1320-1569) в українській історії залишила значний слід як матеріальної, так і не матеріальної культурної та історичної спадщини, яка зберіглася і до сьогодення однак, у силу різних обставин ця сторінка не дуже сьогодні є затребуваною і надалі лишається малокультивованою.

Ключові слова: історична спадщина, національна пам'ять, Литва, Україна, світогляд, популяризація.

Леся КОЦУР

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Дерусифікація в Литві та Україні після відновлення незалежності: порівняння досвіду

Доповідь присвячена вивченню історичного досвіду, пов'язаного з реалізацією політики дерусифікації в Україні та Литві після розпаду СРСР. Виокремлено нормативно-правовий, політичний та безпековий вимір досліджуваної проблеми. Особлива увага присвячена реакції Російської Федерації на політику дерусифікації у вказаних країнах, а також шляхи перешкоджання щодо її подальшої реалізації. Показано, що російська мова є потужним зовнішньополітичним інструментом РФ, завдяки якому росія у зручний для неї час може втручатися у внутрішню політику навколишніх держав, з метою не тільки зміни їхньої геополітичної орієнтації, а й задля уповільнення процесів державотворення в цих країнах. Виявлено здобутки та прорахунки у реалізації цієї політики.

Ключові слова: Україна, Литва, дерусифікація, національна безпека, гібридна війна.

Надія ПОПИК

Інститут литовської літератури та фольклору

Партнерство України та Литви у протистоянні російській агресії: історично-культурні чинники

Імперська ідеологія сучасної Росії призвела до безпрецедентного порушення суверенітету та територіальної цілісності України у 2014 році, коли частина українських земель була незаконно включена до складу Російської Федерації. Після восьмирічного збройного конфлікту на Донбасі у 2022 році відбулося повномасштабне вторгнення Росії на територію України, що стало

наймасовішим воєнним зіткненням на теренах Європи з часів Другої світової війни. Наразі Україна продовжує відстоювати своє право на контроль власних кордонів, визначених 1991 року, як політичним, так і військовим шляхом разом із західними партнерами. Важливою державою-партнером України у протистоянні агресору залишається Литва. Незважаючи на членство Литви у Європейському Союзі та Північноатлантичному альянсі, литовський народ усвідомлює ймовірність та масштаб негативного впливу Російської Федерації на країни, які були окуповані Радянським Союзом до 1991 року, та всебічно підтримує Україну в гібридному та військовому супротиві Росії. Пам'ять про історичні зв'язки українських та литовських земель об'єднує наші народи сьогодні і проти одного ворога. За весь період існування російської держави Україна зазнала імперського впливу більше, ніж Литва. Це зумовлено певними культурно-історичними чинниками: Україна черпає політичну міць державотворення з більш давніх часів (період Київської Русі), ніж Литва (період Великого князівства Литовського); більшість українських земель були репресовані Російською Імперією та Радянським Союзом довше, ніж литовські; українському суспільству нав'язували спільну з російською ідентичність завдяки використанню кирилиці та сповідуванню православної релігії, тоді як литовці послуговуються латиницею та переважно є християнами західного обряду; тому історично Литва мала більше можливостей для встановлення незалежних зв'язків з іншими європейськими державами, ніж Україна. Отже, складне політичне становлення України з огляду на сусідство з Росією та багатовікові репресії зумовили затяжні процеси формування та захисту її національних інтересів. Саме тому українська держава потребує світової політичної опори. Історико-культурні паралелі України та Литви, а також розуміння спільного історичного ворога, слугують такою опорою для ефективного партнерства у протистоянні російській агресії.

Ключові слова: російський імперіалізм, гібридна війна, партнерство Україна-Литва, культурно-історичні чинники.

Руслана ПОТАПЕНКО

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Російські імперські міфи про Україну та Литву в практиці РФ

На сучасному етапі, коли Україна протистоїть збройній агресії з боку РФ, коли увесь цивілізований світ не почуває себе у безпеці важливо протистояти російським гібридним методам, які проявляються через міфологізацію українського і литовського інформаційного простору. Україна та Литва, країни, які мають багатий історичний спадок, унікальну культуру, яку Росія використовує у своїх імперських амбіціях. Контент пропонованого дослідження стосується висвітлення «історичної правди» як завдяки монополії на «історичну правду», перекручуванням й переписуванням історії в Радянському Союзі та в Російській імперії росіянам вдавалося нав'язувати українцям ту думку, що: «ми братерські народи», «один народ», Росія має «історичне право» на українську землю, Україна – сфера інтересів Росії, Росія – це супердержава, Україна – failed state (державна, котра не відбулася), «в Україні при владі ультраправа», «в Україні порушують права російськомовних», «культура не винна. Не можна «кенселити»